KOMISSION PÄÄTÖS,

tehty 3 päivänä toukokuuta 2000,

jonka Italia (Marchen alue) on ilmoittanut yhteisön rakennerahastoista tavoitteeseen 5 b kuuluville alueille myönnettävää tukea koskevaan vuosille 1994—1999 laadittuun yhtenäiseen ohjelma-asiakirjaan tehtävien muutoksien osalta

(tiedoksiannettu numerolla K(2000) 1336)

(Ainoastaan italiankielinen teksti on todistusvoimainen)

(2000/621/EY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 88 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan,

on edellä mainitun säännöksen mukaisesti kehottanut asianomaisia esittämään huomautuksensa ([1]) ja ottanut huomioon nämä huomautukset,

sekä katsoo seuraavaa:

I

MENETTELY

(1) Italian pysyvä edustusto Euroopan unionissa antoi 14 päivänä toukokuuta 1998 päivätyllä ja 18 päivänä toukokuuta 1998 vastaanotetuksi kirjatulla kirjeellä perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdan mukaisen ilmoituksen Marchen aluetta koskevasta tukijärjestelmästä.

(2) Komissio on pyytänyt lisätietoja 15 päivänä heinäkuuta 1998 päivätyllä teleksisanomalla (28448). Italian viranomaiset ovat toimittaneet lisätietoja ja tehneet korjauksia 12 päivänä lokakuuta 1998 päivätyllä ja 20 päivänä lokakuuta 1998 vastaanotetuksi kirjatulla kirjeellä sekä 23 päivänä marraskuuta 1998 päivätyllä ja samana päivänä vastaanotetuksi kirjatulla telefaksilla.

(3) Komissio on ilmoittanut Italialle 21 päivänä joulukuuta 1998 päivätyllä kirjeellä (SG (98) D/12141) päätöksestään aloittaa EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu menettely koskien tiettyjä tukitoimenpiteiden toteuttamistapaan liittyviä näkökohtia.

(4) Komission päätös menettelyn aloittamisesta on julkaistu *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* ([2]). Komissio on pyytänyt asianomaisia esittämään tukea koskevat huomautuksensa.

(5) Italian viranomaiset ovat toimittaneet komissiolle huomautuksensa 31 päivänä maaliskuuta 1999 päivätyllä kirjeellä. Asianomaisilta ei ole saatu huomautuksia.

II

KUVAUS

(6) Toimenpiteet sisältävät yhteisön rakennerahastoista Marchen alueeseen kuuluville tavoitteen 5 b mukaisille alueille myönnettävää tukea koskevaan yhtenäiseen ohjelma-asiakirjaan ohjelmakaudella 1994—1999 tehtyjä lukuisia muutoksia ja laajennuksia. Ne koostuvat avustuksista, joilla edistettiin investointeja alkutuotantoon, jalostukseen ja markkinointiin sekä myynninedistämiskampanjoiden järjestämistä, tutkimusta, teknistä tukea, kehittämistä ja tiedon jakamista, ammatillista koulutusta, tuotantoa koskevien sääntöjen ja laatukäsikirjojen sekä laaduntarkastusmenetelmien laatimista, soveltuvuuskokeita ja perustamissopimuksen liitteessä I lueteltujen tuotteiden alkuperän tarkastamista ([3]).

(7) Toimenpiteiden tavoitteena on edistää niiden Marchen alueella sijaitsevien tavoitteeseen 5 b kuuluvien alueiden kehitystä, joilla tapahtui useita maanjäristyksiä vuonna 1997. Tavoitteeseen pyritään toteuttamalla yhteisiä toimia EMOTR:n sekä kansallisten ja yksityisen sektorin rahoitusvälineiden avulla alueen tavoitteeseen 5 b kuuluvia alueita koskevan yhtenäisen ohjelma-asiakirjan mukaisesti.

(8) Tukitoimenpiteitä sovellettiin joulukuuhun 1999 asti. Johdonmukaisuuden vuoksi ja koska tarkasteltavana olevaan tapaukseen liittyy useita toimenpiteitä, joista useimmat on tarkoitus toteuttaa yhteisön yhteisrahoituksella, komissio on päättänyt soveltaa kaikkiin ilmoituksessa mainittuihin toimenpiteisiin rakennerahastoista osittain rahoitettavista toimenpiteistä annetun asetuksen (ETY) N:o 2082/93 ([4]) 15 artiklan 2 kohtaa. Mainitun artiklan mukaisesti menoihin, jotka ovat aiheutuneet ennen kuin komissio on vastaanottanut niihin liittyvän hakemuksen, ei voida myöntää rahastojen tukea. Siksi komissio katsoo tämän päätöksen soveltamisalaan kuuluvien tukien myöntämisen alkaneen päivänä, jolloin se vastaanotti ensimmäisen ilmoituksen, eli 14 päivänä toukokuuta 1998.

(9) Italian viranomaiset ovat kuitenkin ilmoittaneet 12 päivänä lokakuuta 1998 päivätyllä kirjeellä aikomuksestaan maksaa tiettyjä tukia tuensaajille ennen mainittua päivää aiheutuneiden kustannusten kattamiseksi.

Maatalouden alkutuotantoon liittyvistä tukitoimenpiteistä Italian viranomaiset ilmoittivat, että

([1]) EYVL C 233, 14.8.1999, s. 2.
([2]) Ks. alaviite 1.
([3]) Tarkan kuvan saamiseksi toimenpiteistä ks. EYVL C 233, 14.8.1999, s. 2.
([4]) Neuvoston asetus (ETY) N:o 2082/93, annettu 20 päivänä heinäkuuta 1993, asetuksen (ETY) N:o 2052/88 soveltamisesta rakennerahastojen toiminnan yhteensovittamisen osalta toisaalta keskenään ja toisaalta Euroopan investointipankin toiminnan ja muiden rahoitusvälineiden kanssa annetun asetuksen (ETY) N:o 4253/88 muuttamisesta (EYVL L 193, 31.7.1993, s. 20).

a) Kaikki tuen vastaanottajille ennen 14 päivää toukokuuta 1998 aiheutuneet ja maatalouden tehokkuuden parantamisesta 20 päivänä toukokuuta 1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 950/97 ([5]) soveltamisesta Marchen alueeseen 18 päivänä syyskuuta 1997 tehdyn komission päätöksen C(97) 2491 sekä tavoitetta 5 b Marchen alueella koskevan yhtenäisen ohjelma-asiakirjan hyväksymisestä 3 päivänä huhtikuuta 1995 tehdyn komission päätöksen C(95) 736 horisontaalisten säännösten mukaiset menot kelpuutettaisiin ja niille voitaisiin myöntää yhteisön osittain rahoittamaa tukea.

b) Kaikki tuensaajille ennen 14 päivää toukokuuta 1998 ja tukihakemusten jättämistä koskevien alueellisten julkisten pyyntöjen julkaisemispäivän 9 päivän lokakuuta 1997 jälkeen aiheutuneet menot, jotka ovat tukitoimenpiteistä tehdyn komission päätöksen mukaisia, kelpuutettaisiin myös ja niille voitaisiin myöntää yhteisön osittain rahoittamaa tukea, mikäli tuensaajan hakemus hyväksyttäisiin.

Maatilalla tehtäviin tuotteiden jalostusta ja kaupan pitämistä edistäviin investointeihin liittyvistä tukitoimenpiteistä Italian viranomaiset ilmoittivat, että kullekin tuensaajaviljelijälle ennen 14 päivää toukokuuta 1998 aiheutuneet menot kelpuutettaisiin myös saamaan yhteisön osittain rahoittamaa tukea, mutta vain jos toimenpide on maataloustuotteiden jalostamisen ja kaupan pitämisen edellytysten parantamisesta 20 päivänä toukokuuta 1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 951/97 ([6]) soveltamisesta Marchen alueeseen 2 päivänä lokakuuta 1997 tehdyn komission päätöksen C(97) 2137 ja tavoitetta 5b Marchen alueella koskevan yhtenäisen ohjelma-asiakirjan hyväksymisestä 3 päivänä huhtikuuta 1995 tehdyn komission päätöksen C(95) 736 horisontaalisten säännösten mukainen.

(10) Vakiintunutta käytäntöä noudattaen komissio katsoo, että jos se perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaisesti edistää tietyn taloudellisen toiminnan tai talousalueen kehitystä, tuella on oltava kannustava vaikutus. Jos sijoitus on jo tehty, kannustavaa vaikutusta ei ole ja kyseinen tuki katsotaan pelkäksi toimintatueksi, joka ei sovellu yhteismarkkinoille ja on siksi perustamissopimuksen vastaista.

(11) Tässä erityistapauksessa Italian viranomaiset korostivat komissiolle epävirallisissa yhteyksissä, että jotkin toimenpiteistä sisältyivät asetusta (EY) N:o 950/97 Marchen alueella soveltavaan ohjelmaan, mutta alueella vuonna 1997 tapahtuneen maanjäristyksen jälkeen siihen varatut määrärahat oli osoitettu muihin tarkoituksiin ja että alue oli siksi pyytänyt yhteisön rakennerahastoista tavoitteeseen 5 b kuuluville alueille vuosina 1994—1999 myönnettävää tukea koskevan ohjelman muuttamista. Italian viranomaiset eivät kuitenkaan maininneet tätä komission asian selvittelyvaiheessa tekemiin kysymyksiin antamissaan kirjallisissa vastauksissa.

(12) Koska komissio epäili toimenpiteiden kannustavaa vaikutusta, se päätti menettelyn aloittamisesta alkutuotantoa sekä maatilalla tapahtuvaa maataloustuotteiden jalostusta ja kaupan pitämistä edistäviin investointeihin myönnettyjen sellaisten tukien osalta, joilla korvattiin tuensaajille ennen toimenpiteiden ilmoittamista komissiolle 14 päivänä toukokuuta 1998 aiheutuneita menoja. Komissio ei kuitenkaan vastustanut 14 päivän toukokuuta 1998 jälkeen aiheutuneisiin menoihin liittyvän tuen maksamista, koska tällaiset tapaukset kuuluivat perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan poikkeusmääräyksen soveltamisalaan ja voitiin siksi katsoa soveltuviksi yhteismarkkinoille. Komissio ei myöskään vastustanut muita ilmoituksessa mainittuja toimenpiteitä.

III

ITALIAN HUOMAUTUKSET

(13) Italian viranomaiset korostavat, että tukia ei ole vielä maksettu, joten perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohtaa ei ole rikottu.

(14) Italian viranomaiset korostavat, että rakennerahastoista annetut asetukset perustuvat kumppanuuteen jäsenvaltion kanssa ja yhdessä sen kanssa annettavaan tekniseen tukeen. Viranomaiset viittaavat yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta 21 päivänä huhtikuuta 1970 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 729/70 ([7]) 8 artiklaan, jossa jäsenvaltioita kehotetaan toteuttamaan tarvittavat toimet sääntöjenvastaisuuksien estämiseksi rahastojen käytössä ja niihin kohdistuvien seuraamusten toteuttamiseksi. Siksi on selvää, että asetuksen (ETY) N:o 2082/93 15 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuilla menoilla, joihin ei voida myöntää rahastojen tukea, tarkoitetaan menoja, joita koskevat maksusitoumukset kansallinen viranomainen on tehnyt ja pannut täytäntöön uusiutuvaa rahastoa käyttäen, eikä suinkaan sellaisia menoja, jotka ovat aiheutuneet osittain rahoitetun tuen saajiin kuuluvalle taloudelliselle toimijalle, joka on kuitenkin ottanut riskin jäädä ilman tuen muodossa maksettua korvausta.

(15) Italian viranomaiset eivät kuitenkaan hyväksy väitettä, että toimenpiteellä olisi takautuva vaikutus. Ne korostavat, että toimenpiteeseen sisältyy lykkäävä ehto, jonka mukaisesti tuen maksaminen edellyttää komission hyväksyntää. Lisäksi ne katsovat, että toimenpide täyttää asetuksen (ETY) N:o 2082/93 15 artiklan 2 kohdassa säädetyt ehdot siltä osin, että ilmoitus komissiolle tehtiin myöhemmin kuin heinäkuussa 1997 esitetty pyyntö muuttaa tavoitetta 5 b koskevaan yhtenäiseen ohjelma-asiakirjaan sisältyviä toimenpiteitä.

([5]) EYVL L 142, 2.6.1997, s. 1.
([6]) EYVL L 142, 2.6.1997, s. 22.
([7]) EYVL L 94, 28.4.1970, s. 13.

(16) Italian viranomaiset selittävät, että perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdassa määrätyn tukitoimenpiteitä koskevan ilmoituksen laatiminen viivästyi lähinnä ennalta arvaamattomien olosuhteiden vuoksi, jotka johtuivat alueella vuonna 1997 tapahtuneesta maanjäristyksestä. Henkilöstö oli maanjäristyksen vuoksi pakko siirtää hoitamaan muita, kiireellisempiä tehtäviä. Komission yksiköiden kanssa järjestettiin myös useita keskusteluja ja tapaamisia, eikä niistä yhdessäkään mainittu mitään vaikeuksista noudattaa tukijärjestelmän hyväksymistä koskevan hakemuksen muodollista määräaikaa. Jos asia olisi ollut näin, ilmoitus olisi toimitettu heti, vaikka se olisi jäänytkin vaillinaiseksi.

(17) Italian viranomaiset katsovat myös, että tuella on tarvittava kannustava vaikutus, eikä sitä siksi voi pitää toimintatukena. Marchen alueen tapauksessa hakemusten toimittamispyynnöt oli esitettävä hyväksymisvarauksin, koska suunnitellut ohjelmat oli tarpeen pitää voimassa alueella myös ehdotettujen muutosten hyväksymistä koskevan virallisen päättymisajan jälkeen. Tukea voidaan sääntöjen mukaisesti myöntää lopulliselle tuensaajalle (eli tukeen oikeutetulle toimijalle), jos tämä toimittaa julkiseen hakemusten esittämispyyntöön perustuvan tukihakemuksen. Tukihakemuksen toimittaminen sitoo oikeudellisesti hallintoviranomaista, joka on myöntänyt hakijalle oikeuden yhteisön rahoitukseen, vaikka itse hakemusten esittämispyyntö olisikin ”ehdollinen”. Lykkäävä ehto liittyy tuen sääntöjenmukaisuuden hyväksymiseen, eikä rahoituspyynnön pätevyyteen.

IV

ARVIOINTI

(18) Toimenpiteet, joiden osalta komissio on aloittanut perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn, koostuvat joukosta maatalouden alkutuotantoon tehtyjen investointien ja maatiloilla tehtävien maataloustuotteiden jalostusta ja kaupan pitämistä koskevien investointien edistämiseen tarkoitettuja tukia. Tuki myönnetään valikoivasti yksittäisille tuensaajille. Alkutuotannon edistämiseen tarkoitettua tukea myönnetään aloille, joilla harjoitetaan kotieläinten kasvatusta (lihan ja maidon tuotanto) sekä hedelmien ja vihannesten, oliiviöljyn ja viinin tuotantoa. Maatiloilla tapahtuvan tuotteiden jalostuksen ja kaupan pitämisen edistämiseen tarkoitettua tukea myönnetään aloille, joilla tuotetaan siemeniä, öljysiemeniä, lihaa, juustoa ja luonnonmukaisia maataloustuotteita. Nämä alat käsittävät yhteensä merkittävän osan maataloustuotannosta, ja on selvää, että yhteisön sisäkauppaa käydään suurella määrällä kyseisiä tuotteita, ilman että kunkin alan osalta olisi tarpeen esittää yksityiskohtaisia lukuja. On tunnustettu tosiasia, että maatalousalalla noudatettavan yhteisen maatalouspolitiikan vuoksi myös suhteellisen pienen tukimäärät voivat vääristää kilpailuehtoja ja vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Siksi komissio katsoo, että kyseiset toimenpiteet ovat perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdan mukaista tukea.

(19) Perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa määrättyyn valtiontukea koskevaan kieltoon sovelletaan poikkeuksia. Alustavan tutkimuksen jälkeen komissio päätteli, että eri toimenpiteet edistivät tiettyjen taloudellisten toimintojen kehitystä muuttamatta kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla ja että niihin voitaisiin siksi soveltaa perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan c alakohdassa määrättyä poikkeusta sikäli, kun toimenpiteet liittyivät komissiolle 14 päivänä toukokuuta 1998 tehdyn tukitoimenpiteitä koskevan ilmoituksen jälkeen aiheutuneisiin menoihin.

(20) Komissio epäilee kuitenkin, voidaanko ennen mainittua päivää aiheutuneisiin menoihin liittyvän tuen katsoa edistävän tiettyjen taloudellisten toimintojen kehitystä perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan c alakohdassa tarkoitetulla tavalla. Komission pitkään noudattaman käytännön mukaisesti, jonka tuomioistuin on vahvistanut ([8]), tuen voidaan katsoa edistävän tiettyjen taloudellisten toimintojen tai talousalueiden kehitystä vain, jos komissio voi todeta, etteivät markkinavoimat olisi kyenneet yksin kannustamaan tuen mahdollisia vastaanottajia toimimaan tavalla, joka auttaa saavuttamaan toivotun tavoitteen. Koska tuolloin komission käytettävissä olleet tiedot osoittivat, että Marchen alueen tuottajat olivat ottaneet vastatakseen kyseisistä menoista vapaaehtoisesti ilman tuen kannustavaa vaikutusta, tuelta puuttui tämä ominaisuus. Jälkeenpäin myönnetty tuki aiheutuneiden menojen kattamiseksi olisi pelkkää toimintatukea, johon ei voida soveltaa poikkeusta millään 87 artiklan 2 kohdan b alakohdassa määrätyistä perusteista.

(21) Komissio katsoo, että Italian viranomaisten toimittamat vastaukset poistavat edellä mainitut epäilykset. Erityisesti komissio on ottanut huomioon sille annetut selitykset, jotka koskevat Marchen aluetta koskevan ohjelman laatimismenettelyä ja jotka toimivaltaiset viranomaiset ovat antaneet 17 kohdassa kuvatussa muodossa.

(22) Italian viranomaisten antamista tiedoista käy ilmi, että alueellisen hakemuspyyntöön jätetty vastaus voidaan katsoa tukihakemukseksi. Italian viranomaisten asettamat ehdot vastaavat komission kansallista aluetukea koskevissa suuntaviivoissa ([9]) ja komission maatalousalalle myönnettävää valtiontukea koskevissa suuntaviivoissa ([10]) vahvistettuja ehtoja. Niiden mukaisesti tukijärjestelmissä on määrättävä, että tukea ei saa myöntää, ennen kuin niitä koskeva hakemus on toimitettu toimivaltaisille viranomaisille. Tukea ei myöskään saa myöntää ennen tukihakemuksen asianmukaista toimittamista toimivaltaisille viranomaisille aloitettuun työhön tai ennen kyseistä ajankohtaa toteutettuihin toimiin. Vaikka viimeksi mainitut suuntaviivat on hyväksytty

([8]) Katso erityisesti asiassa C-730/79, Philip Morris v. komissio annettu tuomio, Kok. 1980, s. 2671.
([9]) EYVL C 74, 10.3.1998, s. 9 (erityisesti 4.2 kohta).
([10]) EYVL C 28, 1.2.2000, s. 2 (erityisesti 3.6 kohta).

vasta sen jälkeen, kun tarkasteltavana olevaan tapaukseen liittyvät tosiasiat tapahtuivat, niiden tarkoituksena on komission aiemmin noudattamien 20 kohdassa mainittujen yleisten periaatteiden soveltaminen. Siksi komissio katsoo asianmukaiseksi soveltaa tähän tapaukseen samaa johdonmukaista periaatetta. Näistä syistä komissio katsoo, että tuki soveltuu yhteismarkkinoille perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan nojalla edellyttäen, että tuensaaja on toimittanut tukihakemuksen toimivaltaisille viranomaisille ennen menojen tosiasiallista aiheutumista.

(23) Väärinkäsitysten välttämiseksi tulevaisuudessa komissio kehottaa vakavasti Italian viranomaisia varmistamaan, että tukijärjestelmät ilmoitetaan komissiolle ennen tukihakemuspyyntöjen julkaisemista, vaikka kyseisissä pyynnöissä olisi lykkäävä ehto, jonka mukaan tuen maksaminen edellyttää komission hyväksymistä. Tässä tapauksessa komissio kuitenkin ottaa huomioon, että alueen hallintovirkamiehet toimivat jossain määrin aluetta vuonna 1997 kohdanneista maanjäristyksistä aiheutuneiden rasitusten alaisina.

(24) Tämä päätös ei vaikuta komission mahdollisiin myöhempiin päätöksiin, jotka koskevat yhteisön osuutta kyseisten toimenpiteiden rahoitukseen,

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Valtiontuki, jonka Italia aikoo myöntää muuttamalla Marchen alueen (tavoite 5 b) yhtenäistä ohjelma-asiakirjaa, soveltuu yhteismarkkinoille 2 artiklassa asetetuin ehdoin.

2 artikla

Tukea ei saa myöntää ennen 14 päivää toukokuuta 1998 aiheutuneisiin menoihin, ellei tuensaaja ole ennen mainittua päivää esittänyt toimivaltaisille viranomaisille hakemusta ilmoitetun järjestelmän mukaisen tuen saamiseksi kyseisiin menoihin.

3 artikla

Tämä päätös on osoitettu Italian tasavallalle.

Tehty Brysselissä 3 päivänä toukokuuta 2000.

Komission puolesta

Franz FISCHLER

Komission jäsen